

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi fosforilannoiteverosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen mukaan fosforia sisältävistä lannoitteista kannettaisiin edelleen ympäristöpoliittisin perustein fosforilannoiteveroa myös vuoden 1991 alusta. Veron määrä fosforikilolta olisi 1,00 markkaa vuoden 1991 tammikuun

1 päivästä ja nousisi 1,50 markkaan kilolta 16 päivästä kesäkuuta lukien.

Esitys liittyy vuoden 1991 tulo- ja menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1991 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Vuoden 1990 tulo- ja menoarvioesityksen laadinnassa hallituksen eräänä tavoitteena oli ympäristön ja luonnonsuojelun edistäminen erityisesti veropoliittisin toimenpitein. Ympäristöpoliittisin perustein säädettiin vuodeksi 1990 fosforipitoisille lannoitteille fosforilannoitevero.

Hallituksen syyskuussa 1989 eduskunnalle antamassa esityksessä laiksi fosforilannoiteveroksi todettiin muun muassa, että maatalouden aiheuttama vesistöjen fosforikuormitus on Suomessa suurin vesien ravinnekuormituslähde. Maa- ja metsätalouden vesistöille aiheuttamasta ravinnekuormituksesta haitallisin ravinne on fosfori, joka myös on selvästi suurin vesistöjen ravinnekuormituslähde. Nykyisen käsityksen mukaan väkilannoitefosforin käyttöä voitaisiin supistaa noin kolmanneksella kasvinviljelyn taloudellisen tuloksen huonontumatta.

Maatilojen pienuudesta ja kuormituksen luonteesta johtuen tavanomaisia yhdyskuntien ja teollisuuden jätevesien puhdistusmenetelmiä ei voida soveltaa maatalouteen. Sen vuoksi

olisi maatalouden osalta pyrittävä supistamaan fosforilannoitteiden käyttöä ja vesistöjen ravintoainekuormitusta korottamalla fosforia sisältävien lannoitteiden hintoja.

Ne olosuhteet ja syyt, joiden perusteella säädettiin yksivuotinen laki fosforilannoiteverosta ovat edelleen ajankohtaiset. Ympäristön ja vesien suojeleminen on muodostumassa yhä keskeisemmäksi tekijäksi sekä Suomen kansan että kansainvälisen yhteisön kannalta. Sen vuoksi ehdotetaan, että laki fosforilannoiteverosta säädettäisiin pysyväksi.

Veron ympäristövaikutusten tehostamiseksi ehdotetaan, että veronmäärää korotetaan 1,50 markkaan kilolta vuoden 1991 kesäkuun 16 päivästä lukien. Vuoden 1991 alussa vero olisi nykyinen 1,00 markkaa kilolta.

2. Asian valmistelu

Vuonna 1990 voimassa oleva laki ja tämä hallituksen esitys on valmisteltu ympäristöministeriön, maa- ja metsätalousministeriön sekä valtiovarainministeriön yhteistyönä.

3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Valmisteverojen kanto kuuluu tullilaitoksen tehtäviin. Myös fosforilannoiteverotus voidaan hoitaa tullilaitoksen nykyisen organisaation voimavaroilla.

Fosforilannoitevero nostaisi lannoitteiden hintoja fosforipitoisuuden suhteessa viidestä kymmeneen prosenttia.

Vuonna 1991 arvioidaan fosforia käytettävän lannoitteissa noin 60 miljoonaa kiloa. Fosforilannoiteveron tuotoksi arvioidaan ehdotetun veromäärän perusteella 80 miljoonaa markkaa vuonna 1991.

4. Muut esitykseen vaikuttavat tekijät

Lannoitteista kannetaan edelleen myös lannoiteveroa vuoden 1994 loppuun saakka voimassa olevan lain perusteella. Lannoitevero ehdotetaan korotettavaksi 0,20 markkaan kilolta vuoden 1991 alusta lukien. Fosforilannoiteveroa koskeva lakiehdotus vastaa nykyistä fosforilannoiteverosta säädettyä lakia (1120/89).

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1.1. Yleiset säännökset

1 §. Fosforilannoiteverollisiksi säädetään lannoitteet, jotka sisältävät vähintään kaksi painoprosenttia fosforia. Tällöin lannoitteet, joissa on vain vähäinen fosforipitoisuus, jäävät verottomiksi.

2 §. Koska lannoitteet on määritelty lannoitelaisissa (377/86) ja lannoiteasetuksessa (383/86), voidaan lannoitteiden määrittelyn osalta viitata mainittuihin lainkohtiin.

3 §. Verovelvollinen on jokainen, joka valmistaa ansiotarkoituksessa tai tuo maahan fosforipitoisia lannoitteita. Veroa on velvollinen suorittamaan myös se, jolle verottomia lannoitteita siirretään, jollei niitä käytetä verottoon tarkoitukseen.

1.2. Veron määräämisen perusteet

4 §. Vero on tarkoituksenmukaisinta saattaa voimaan kahdessa vaiheessa. Toimenpide vähentäisi fosforilannoiteverosta aiheutuvaa lannoitteiden ennako-ostoa syksyllä 1990. Valmistajan mukaan suuret ennako-ostot voisivat johtaa kotimaan lannoitevarastojen loppunmyyntiin ja jopa lannoitteiden tuontiin. Tällä perusteella ehdotetaan, että fosforilannoiteveroa olisi suoritettava tammikuusta kesä-

kuun puoliväliin 1,00 markkaa ja 1,50 markkaa kilolta 16 päivästä kesäkuuta 1991 lukien verollisiin lannoitteisiin sisältyvältä fosforikilolta.

1.3. Verottomuus

5 §. Verottomuussäännökset vastaavat pääosin muiden valmisteverolakien periaatteita. Verottomia olisivat maasta vietävät sekä vapaa-alueelle ja tullivarastoon siirrettävät lannoitteet. Veroa ei suoritettaisi maahan tuoduista lannoitteista, jos ne ovat tullittomia muun säädöksen kuin tullitariffilain (660/87) tai muun sopimuksen kuin tulleja koskevan kansainvälisen sopimuksen nojalla. Lisäksi verottomia olisivat lannoitteet, jotka käytetään teollisessa tuotannossa raaka- tai apuaineena taikka välittömästi ensikäytössä tavarain valmistuksessa sekä lannoitteet, jotka käytetään biologiseen prosessiin perustuvassa jäteveden puhdistuksessa. Toisin kuin lannoiteverosta annetussa laissa metsälannoitteet olisivat kuitenkin verollisia ympäristöpoliittisin perustein.

6 §. Vapaa-alueelta ja tullivarastosta kotimaan kulutukseen otettujen lannoitteiden verotus toimitetaan kuten maahan tuotujen lannoitteiden verotus.

7 §. Jos maassa valmistettuja lannoitteita, joista fosforilannoitevero on jo suoritettu, siirretään vapaa-alueelle tai tullivarastoon taikka

viedään maasta, voi viejä tai siirtäjä hakea sanotun veron palautusta 2 momentissa säädettyssä ajassa.

8 §. Jos verolliset lannoitteet palautetaan valmistuspaikalle tai hävitetään tullivalvonnassa, kotimaisella valmistajalla on oikeus vähentää verokaudelta suoritettavasta valmisteverosta mainittujen lannoitteiden veroa vastaava määrä.

1.4. Erinäiset säännökset

9 §. Muiden valmisteverolakien tapaan valtioneuvostolle ehdotetaan annettavaksi valtuus määrätä lannoitteista kannettavasta fosforilannoiteverosta sinä aikana, jona veron määrää koskeva esitys on eduskunnan käsiteltävänä.

10 §. Fosforilannoiteverotuksen toimittamisesta yleensä olisi voimassa mitä valmistevero-

tuslaissa (558/74) tai sen nojalla on säädetty tai määrätty.

2. Voimaantulo

Esitys liittyy vuoden 1991 tulo- ja menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991.

3. Säättämisjärjestys

Lakiehdotus olisi käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n mukaisessa uutta tai lisättyä veroa koskevassa säättämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

fosforilannoiteverosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Yleiset säännökset

1 §

Lannoitteista, jotka sisältävät vähintään kaksi painoprosenttia fosforia, on suoritettava valtiolle fosforilannoiteveroa sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Lannoitteilla tarkoitetaan lannoitelain (377/86) 2 §:n 1 kohdan mukaisia myytäväksi tarkoitettuja aineita ja valmisteita, joiden tyyppinimikkeet määräytyvät lannoiteasetuksen (383/86) 3 §:n mukaan.

3 §

Fosforilannoiteveroa on velvollinen suorittamaan jokainen, joka valmistaa ansiotarkoituksessa tai tuo maahan tässä laissa tarkoitettuja lannoitteita.

Fosforilannoiteveroa on velvollinen suorittamaan myös se, jolle on toimitettu kotimaassa valmistettuja lannoitteita verotta tämän lain nojalla, jollei niitä ole käytetty verottomaan tarkoitukseen.

Veron määräämisen perusteet

4 §

Fosforilannoiteveroa on suoritettava lannoitteisiin sisältyvältä fosforikilolta 1,00 markkaa 1 päivästä tammikuuta ja 1,50 markkaa 16 päivästä kesäkuuta 1991.

Verottomuus

5 §

Verottomia ovat:

1) maassa valmistetut lannoitteet, jotka viedään maasta tai siirretään vapaa-alueelle tai tullivarastoon;

2) maahan tuodut lannoitteet, milloin ne maahan tuotaessa ovat tullittomia muun sädöksen kuin tullitariffilain (660/87) tai muun sopimuksen kuin tulleja koskevan kansainvälisen sopimuksen nojalla, jollei edellä tarkoitetussa säädöksessä tai sopimuksessa ole toisin säädetty tai määrätty;

3) lannoitteet, jotka käytetään teollisessa tuotannossa raaka- tai apuaineina taikka välit-

tömästi ensikäytössä tavaran valmistuksessa; sekä

4) lannoitteet, jotka käytetään biologiseen prosessiin perustuvassa jäteveden puhdistuksessa.

6 §

Milloin maassa valmistettuja lannoitteita siirretään vapaa-alueelta tai tullivarastosta kotimaan kulutukseen, on fosforilannoiteverosta, verottomuudesta ja veron palauttamisesta voimassa, mitä maahan tuotujen lannoitteiden osalta on säädetty tai määrätty.

7 §

Milloin maassa valmistettuja lannoitteita, joista fosforilannoitevero on suoritettu, on viety maasta taikka siirretty vapaa-alueelle tai tullivarastoon, viejällä tai siirtäjällä on oikeus hakemuksesta saada vienti- tai siirtohetkellä voimassa ollutta fosforilannoiteveroa vastaava palautus.

Palautusta on haettava piiritullikamarilta kolmen kuukauden kuluessa sen vuoden päättymisestä, jona lannoitteet on viety maasta tai siirretty 1 momentissa tarkoitettuun paikkaan.

8 §

Kotimaisella valmistajalla on oikeus vähentää verokaudelta suoritettavasta fosforilannoite-

teverosta saman verokauden aikana valmistuspaikalle palautettujen tai tullivalvonnassa hävitettyjen verollisten lannoitteiden veroa vastaava määrä.

Erinäiset säännökset

9 §

Kun eduskunnalle on annettu esitys tämän lain muuttamisesta, valtioneuvostolla on oikeus määrätä, että tuotteista kannetaan esityksen mukainen vero.

Jos 1 momentin mukaan suoritettu vero on suurempi kuin sittemmin vahvistettu vero, on erotusta vastaava määrä palautettava hakemuksesta verovelvolliselle.

10 §

Jollei tässä laissa toisin säädetä, on fosforilannoiteveron määräämisestä, suorittamisesta, maksuunpanosta ja muutoksenhausta sekä muutoinkin voimassa mitä valmisteverotuslaissa (558/74) tai sen nojalla on säädetty tai määrätty.

11 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1991.

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Valtiovarainministeri *Matti Louekoski*